

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

مجموعه واژه‌های آینده‌پژوهی

برگرفته از
فرهنگ واژه‌های مصوب
فرهنگستان زبان و ادب فارسی

۱۳۸۹-۱۳۹۵

گروه واژه‌گزینی

Islamic Republic of Iran

**The Academy of Persian
Language and Literature**

A Collection of Futures Studies

extracted from
**Dictionary of Approved
Terms by the Academy of
Persian Language and Literature**

2010-2016

Terminology Department

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-8735-10-6

۷۳۲۶۴

اسکن شد

مجموعه واژه‌های آینده‌پژوهی

مجموعه واژه‌های آینده‌پژوهی

برگرفته از فرهنگ واژه‌های مصوّب

فرهنگستان زبان و ادب فارسی ۱۳۸۹-۱۳۹۵

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

گروه واژه‌گزینی

پژوهشکده مطالعات واژه‌گزینی

نشر آثار / تهران ۱۳۹۶

فرهنگستان زبان و ادب فارسی
۱۷۵

مجموعه واژه‌های آینده‌پژوهی
تدوین و ویرایش و حروف‌نگاری: گروه واژه‌گزینی
مدیر فنی چاپ: حمید دمیرچی
چاپ اول: ۱۳۹۶ شماره: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال چاپ و صحافی: کاری‌نو
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۳۵-۱۰-۶
ISBN: 978-600-8735-10-6
نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی، بعد از ایستگاه مترو،
مجموعه فرهنگستان‌ها، فرهنگستان زبان و ادب فارسی
صندوق پستی: ۶۳۹۴-۱۵۸۷۵
تلفن: ۶۸-۸۸۶۴۲۳۳۹ (۰۲۱)؛ دورنگار: ۸۸۶۴۲۵۰۰ (۰۲۱)
وبگاه: www.persianacademy.ir

حق چاپ محفوظ است.

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	فرهنگستان زبان و ادب فارسی. گروه واژه‌گزینی
عنوان و نام پدیدآور	مجموعه‌واژه‌های آینده‌پژوهی: برگرفته از فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی ۱۳۸۹-۱۳۹۵/فرهنگستان زبان و ادب فارسی، گروه واژه‌گزینی، پژوهشکده مطالعات واژه‌گزینی.
مشخصات نشر	فرهنگستان زبان و ادب فارسی، گروه نشر آثار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۸۰ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵س.م.
فروست	فرهنگستان زبان و ادب فارسی؛ ۱۷۵. مجموعه‌واژه‌ها؛ ۵.
شابک	978-600-8735-10-6. ۸۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
موضوع	آینده‌پژوهی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع	Persian -- Dictionaries -- Study and teaching -- Forecasting
موضوع	فارسی -- واژه‌های جدید -- واژه‌نامه‌ها
موضوع	Persian Language -- New words -- Dictionaries
موضوع	فارسی -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع	Persian Language -- Dictionaries -- English
موضوع	آینده‌پژوهی -- اصطلاح‌ها و تعبیرها
موضوع	Forecasting -- Study and teaching -- Terminology
شناسه افزوده	فرهنگستان زبان و ادب فارسی
شناسه افزوده	فرهنگستان زبان و ادب فارسی. گروه نشر آثار
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۶ م ۴/ف ۱۵۸/ب ۳
رده‌بندی دیوبی	۰۰۳/۲۰۳
شماره کتاب‌شناسی ملی	۴۶۹۳۸۱۴

فهرست مطالب

هفت	پیشگفتار
یازده	همکاران علمی
سیزده	نشانه‌های اختصاری
پانزده	قانون ممنوعیت به کارگیری اسامی بیگانه
۱-۴۸	واژه‌های مصوّب آینده‌پژوهی به ترتیب الفبای فارسی
1-13	فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

گروه واژه‌گزینی در طول بیش از بیست و دو سال فعالیت خود حدود پنجاه و پنج هزار واژه را در حوزه‌های مختلف علمی به تصویب رسانده است. مجموعه حاضر شامل واژه‌هایی است که از سال ۱۳۸۸ تا سال ۱۳۹۴، در حوزه آینده‌پژوهی در شورای واژه‌گزینی و شورای عالی فرهنگستان زبان و ادب فارسی تصویب شده است.

ذکر چند نکته در مورد این مجموعه واژه ضروری است. اختصاص واژه‌ها به کار گروه‌های تخصصی در فرهنگ‌های واژه‌های مصوب فرهنگستان براساس روند تشکیل گروه‌ها یا زمان بررسی واژه‌ها در مقاطع مختلف بوده است. از این رو، خاستگاه برخی از واژه‌های این مجموعه ممکن است رشته‌های دیگر باشد. همچنین، برای افزایش بهره‌وری و صرفه‌جویی در وقت و هزینه، معمولاً واژه‌های مشترک چند حوزه مرتبط فقط از طریق یکی از کار گروه‌های تخصصی در شورای واژه‌گزینی مطرح می‌شود و در فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان با برچسب همه کار گروه‌های مرتبط می‌آید. این واژه‌ها در فرهنگ‌های موضوعی هریک از این کار گروه‌ها به تنهایی نیز درج می‌شود. این مجموعه حاوی ۳۲۲ واژه است که ۲۶۷ واژه در کار گروه آینده‌پژوهی به تصویب رسیده و ۵۵ واژه مربوط به کار گروه‌های جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، ریاضی، زبان‌شناسی، شیمی، علوم سلامت، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل، علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، فیزیک و

مدیریت پروژه بوده است که در پیکره کار گروه آینده‌پژوهی قرار داشته و به این مجموعه افزوده شده است.

فرهنگستان در برابر برخی از واژه‌های بیگانه، ضمن پذیرفتن لفظ بیگانه، یک برابرنهاد فارسی نیز در کنار آن به تصویب رسانده است، به این امید که این معادل فارسی به تدریج جای لفظ بیگانه را بگیرد. برخی از حوزه‌های علمی واژه فارسی را پذیرفته‌اند و برخی همچنان اصرار بر به کار بردن لفظ بیگانه دارند. در مواردی که لفظ فارسی پذیرفته شده است، در تعریف‌ها صرفاً همان معادل به کار رفته و در مواردی که نپذیرفته‌اند، لفظ بیگانه در کنار لفظ فارسی آمده و با خط مورب از هم جدا شده‌اند.

همکارانی که نام آنها در فهرست همکاران علمی فرهنگستان آمده است در تصویب همه واژه‌ها مشارکت نداشته‌اند، اما از آنجا که واژه‌ها از دفتر هفتم تا پایان دفتر سیزدهم در یک جا گرد آمده است، لازم دیده شد نام تمامی کسانی که با ما در مقاطع مختلف همکاری داشته‌اند در کنار هم ذکر شود.

در واژه‌گزینی برای واژه‌های فرهنگ حاضر برخی از همکاران گروه واژه‌گزینی در طی سال‌های گذشته همکاری داشته‌اند که از آنها سپاسگزاری می‌نماید. حاصل کار آنها به همت همکاران بخش تدوین و حروف‌نگاری گروه واژه‌گزینی مدون شده است که خالصانه و صمیمانه با ما همکاری کردند و جا دارد در اینجا از ایشان قدردانی شود: آقای مهدی حریری که مسئولیت واحد تدوین فرهنگ و سرویراستاری فرهنگ‌های مصوب فرهنگستان بر عهده ایشان است و با تجربه و دقت و دانش خود ما را یاری کردند؛ خانم‌ها عفت امانی، لیدا خمر، مینا سعادت، گیتی قریب و فتنه نادری همکاران دقیق و دلسوز واحد تدوین، که زحمت ویراستاری فنی و نمونه‌خوانی فرهنگ‌ها را بر عهده داشته‌اند؛ همچنین همکاران ما در بخش

حروف‌نگاری خانم‌ها اکرم زرمحمدی، زهرا ساقی شیویاری و مهناز مسیبی که در سال‌های گذشته با صبر و حوصله در حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی فرهنگ‌های مصوّب زحمات فراوانی را تقبل کردند. ویرایش فنی فرهنگ حاضر را خانم فتانه نادری و حروف‌نگاری آن را خانم زهرا ساقی شیویاری انجام داده‌اند که جا دارد جداگانه از ایشان تشکر شود.

در پایان سپاس خود را از پژوهشگر ارشد گروه واژه‌گزینی، خانم فرزانه سخایی ابراز می‌دارد که با وجود مسئولیت‌های فراوانی که در گروه واژه‌گزینی بر عهده دارند، در تفکیک رایانه‌ای واژه‌های مصوّب و تنظیم فرهنگ حاضر از هیچ فداکاری دریغ نکردند. امید است با تمهیداتی که صورت گرفته است بتوانیم چندین مجموعه‌واژه در حوزه‌های مختلف در هر سال به جامعه علمی کشور عرضه کنیم.

واژه‌های این دفتر حاصل کار تمامی افرادی است که در طول این سال‌ها با ما همکاری کرده‌اند و اسامی آنها در صفحه همکاران علمی آمده است. نام برخی از اعضا و پژوهشگران با ستاره مشخص شده است. این افراد، در حال حاضر با گروه واژه‌گزینی همکاری ندارند.

همان‌طور که در فرهنگ‌های واژه‌های مصوّب فرهنگستان ذکر شده است، واژه‌های مصوّب مندرج در هر فرهنگ، در زمان انتشار، مصوّب مقدماتی تلقی می‌شوند و برای مدت تعیین‌شده از سوی شورای عالی فرهنگستان به مؤسسات و مراکز دولتی ابلاغ می‌شوند. بنابراین، امکان بازنگری در واژه‌های مجموعه حاضر نیز وجود دارد و چنانچه تا پایان سال ۹۶ معادل بهتری پیشنهاد شود، مجدداً در گروه تخصصی و شورای واژه‌گزینی در مورد آن بحث خواهد شد.

مطالب این مجموعه نیز به شرح زیر تنظیم شده است:

۱- واژه‌نامه توصیفی به ترتیب الفبای فارسی، که شامل ضبط فرنگی واژه بیگانه، معادل مصوب فرهنگستان و تعریف واژه است. تعریف واژه‌ها را اعضای کارگروه در اختیار فرهنگستان قرار داده‌اند. البته، با صلاحدید فرهنگستان، تعریف‌ها عمومی شده و قابل درک برای افرادی با تحصیلات کارشناسی است و صرفاً برای روشن شدن مطلب ارائه شده و تعریف دقیق و جامع علمی نیست؛

۲- فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتین.

ذکر نام تمامی اعضا در صفحه همکاران علمی به معنی آن نیست که همه آنان با یکایک این معادل‌ها موافق بوده‌اند. تصویب معادل‌ها برحسب معمول با رأی اکثر اعضای حاضر یا به اتفاق آرا صورت گرفته است.

گروه واژه‌گزینی
اردیبهشت نودوشش

همکاران علمی

اعضای پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی (شورای فرهنگستان)
مرحوم استاد عبدالمحمد آیتی، دکتر حسن انوری، دکتر نصرالله
پورجوادی، دکتر یدالله ثمره، مرحوم دکتر حسن حبیبی (رئیس فرهنگستان
از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۴ و مدیر گروه واژه‌گزینی از ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷)، دکتر غلامعلی
حداد عادل (رئیس فرهنگستان و مدیر گروه واژه‌گزینی از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۳ و از
۱۳۸۷ تا کنون)، استاد بهاءالدین خرمشاهی، دکتر محمد دبیرمقدم، دکتر
حسن رضائی باغبیدی*، دکتر علی رواقی، مرحوم دکتر بهمن
سرکاراتی، استاد اسماعیل سعادت، استاد احمد سمیعی (گیلانی)، دکتر
دادخدا سیم‌الدین (عضو تاجیکستانی)، دکتر علی‌اشرف صادقی، دکتر
محمود عابدی، استاد کامران فانی، دکتر بدرالزمان قریب، دکتر
سیدفتح‌الله مجتبائی، دکتر مهدی محقق، استاد هوشنگ مرادی کرمانی،
دکتر حسین معصومی همدانی، دکتر محمدرور مولایی (عضو
افغانستانی)، دکتر محمدعلی موحد، مرحوم استاد ابوالحسن نجفی، دکتر
سلیم نیساری، دکتر محمدجعفر یاحقی، دکتر محمدحسین یمین (عضو
افغانستانی)

* از اعضای پیشین گروه‌ها یا شوراهای همکاران سابق گروه واژه‌گزینی فرهنگستان هستند.

اعضای شوراهای واژه‌گزینی

اعضای پیوسته: استاد احمد سمیعی (گیلانی)، دکتر علی‌اشرف صادقی،
دکتر حسین معصومی همدانی

سایر اعضا: مهندس محمدرضا افضلی، مهندس محمدرضا بهاری،
نسرین پرویزی، دکتر علی پورجوادی، مرحوم دکتر عباس حرّی (عضو
وابسته فرهنگستان)، دکتر محمدتقی راشد محصل، دکتر لطیف
کاشیگر (عضو وابسته فرهنگستان)، سیامک کاظمی، دکتر رضا منصوری
(عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر مهشید میرفخرایی، ابراهیم نقیب‌زاده مشایخ

هیئت فنی: نسرین پرویزی (معاون گروه)، دکتر علاءالدین طباطبایی
(مشاور گروه)

مسئول تدوین فرهنگ و سرویراستار: مهدی حریری

پژوهشگران گروه واژه‌گزینی: دکتر مزدک انوشه، رؤیا خدادادی،
محمود ظریف (نماینده فرهنگستان در شورای هماهنگی از سال ۱۳۸۹ تاکنون)،
شکوه‌السادات میرفارسی (نماینده فرهنگستان در شورای هماهنگی از سال ۱۳۸۵
تاکنون)

اعضای کارگروه تخصصی آینده‌پژوهی: دکتر سعید خزایی، مهندس
عزیز علیزاده، مهندس عبدالمجید کرامت‌زاده، دکتر غلامعلی منتظر
(از ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۸)، مسعود منزوی، دکتر امیر ناظمی

همکاران فنی

ویراستار فنی: فتانه نادری

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: زهرا ساقی شیویاری

نشانه‌های اختصاری

صورت اختصاری واژه فارسی	اخت.
مترادف واژه فارسی	مت.
صورت کامل واژه فارسی	ص.ک.
صورت اختصاری واژه بیگانه	abbr.
صورت کامل واژه بیگانه	ff.
مترادف واژه بیگانه	syn.

قانون ممنوعیت به‌کارگیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه

مصوب ۱۳۷۵/۹/۲۸

ماده واحده - به‌منظور قوت و اصالت زبان فارسی به‌عنوان یکی از ارکان هویت ملی ایران و زبان دوم عالم اسلام و معارف و فرهنگ اسلامی، دستگاههای قانون‌گذاری اجرایی و قضایی کشور و سازمانها، شرکتها و مؤسسات دولتی و کلیه شرکت‌هایی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر نام است و تمامی شرکتها، سازمانها و نهادهای مذکور در بند (د) تبصره (۲۲) قانون برنامه دوم توسعه، موظف‌اند از به‌کاربردن کلمات و واژه‌های بیگانه در گزارشها و مکاتبات، سخنرانیها، مصاحبه‌های رسمی خودداری کنند و همچنین استفاده از این واژه‌ها بر روی کلیه تولیدات داخلی اعم از بخشهای دولتی و غیردولتی که در داخل کشور عرضه می‌شود ممنوع است.

تبصره ۱- فرهنگستان زبان و ادب فارسی باید براساس اصول و ضوابط مصوب خود برای واژه‌های موردنیاز، با اولویت واژه‌هایی که کاربرد عمومی دارند، رأساً یا با همکاری مراکز علمی، واژه‌گزینی و یا واژه‌سازی کند و هر شش‌ماه یک‌بار گزارش فعالیت‌های خود را به کمیسیون ارشاد و هنر اسلامی و وسایل ارتباط جمعی و حسب مورد سایر کمیسیونهای مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

تبصره ۲- واژه‌هایی که فرهنگستان زبان و ادب فارسی معادل‌یابی را برای آنها ضروری نمی‌داند و نیز کلماتی که هنوز واژه فارسی معادل آنها به تصویب فرهنگستان نرسیده است از شمول این قانون مستثنی هستند.

تبصره ۳- فرهنگستان علوم و علوم پزشکی و دستگاههای آموزشی و پژوهشی، دانشگاهها و دیگر سازمانهای علمی و فرهنگی مکلف‌اند در زمینه واژه‌گزینی و واژه‌سازی تخصصی اقدام کنند و واژه‌های پیشنهادی خود را به تصویب فرهنگستان زبان و ادب فارسی برسانند.

تبصره ۴- در مواردی که فرهنگستان زبان و ادب فارسی در زمینه واژه‌گزینی و واژه‌سازی تخصصی خواستار همکاری دستگاهها و مراکز علمی، آموزشی، صنعتی و فرهنگی باشد، این دستگاهها و مراکز موظف‌اند با فرهنگستان همکاری کنند.

تبصره ۵- کارخانه‌ها، کارگاهها و اماکن تولیدی و خدماتی و تجاری موظف‌اند ظرف مدت دو سال از تاریخ ابلاغ این قانون اسامی تولیدات و ظرف مدت یک سال نام اماکن خود را به نامها و واژه‌های غیربیگانه برگردانند.

تبصره ۶- چاپخانه‌ها، مراکز طبع و نشر، روزنامه‌ها و سایر مطبوعات مکلف به رعایت این قانون هستند و در صورت تخلف، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است مطابق تبصره هشتم همین قانون با آنها رفتار کند.

تبصره ۷- صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران موظف است از به‌کارگیری واژه‌های نامأنوس بیگانه خودداری کند و ضوابط دستوری زبان فارسی معیار را رعایت نماید، سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و کلیه دستگاههای مذکور در ماده واحده موظف‌اند واژه‌های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی را پس از ابلاغ در تمام موارد به‌کار ببرند.

تبصره ۸- تولید و توزیع‌کنندگان کالاها و صاحبان مراکز کسب و پیشه در صورت تخلف از این قانون به ترتیب به مجازاتهای زیر محکوم خواهند شد:

الف - اخطار کتبی توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

ب - تعویض علائم و نشانه‌ها و تغییر اسامی و عناوین پس از اعلام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی توسط وزارت کشور یا دستگاههای ذی‌ربط با هزینه متخلف.

ج - تعطیل موقت محل کار.

د - لغو پروانه کار.

تبصره ۹- نیروی انتظامی موظف است از نصب و استفاده از علائم به زبان و خط بیگانه توسط مراکز تولید، توزیع و صنوف جلوگیری نماید.

تبصره ۱۰- آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه پس از تصویب با پیشنهاد کمیسیون فرهنگی دولت به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و ده تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ چهاردهم آذرماه یکهزار و سیصد و هفتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۵/۹/۲۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده‌است.

علی‌اکبر ناطق‌نوری

رئیس مجلس شورای اسلامی

مجموعه واژه‌های مصوّب آینده‌پژوهی
به ترتیب الفبای فارسی

آ، ا

آپ نقادانه

← آینده‌پژوهی نقادانه

کسی که در حوزه‌های مرتبط با

آینده‌پژوهی فعالیت می‌کند

مت. آینده‌اندیش futures thinker

آرمان‌شهر

utopia

تصویری خیالی و آرمانی از جامعه

بهتر در برابر جامعه‌ای که هست

آینده‌پژوهانه futuristic

مربوط به آینده‌پژوهی

آشوب

chaos

حرکت بی‌قاعده سامانه‌های پویا

که تعینی و حساس به وضعیت

اولیه و در بلندمدت پیش‌بینی‌ناپذیر

است

آینده‌پژوهی Futures studies,

Futures², futures fields,

futures research, foresight¹

کوششی نظام‌مند برای بررسی همه

حوزه‌های مربوط به آینده

مت. آینده‌اندیشی futures thinking

آینده‌اندیش ← آینده‌پژوه

آینده‌پژوهی نقادانه

critical futures studies

رویکردی در آینده‌پژوهی مبتنی بر

گمانه‌زنی در لایه‌های زیرین فرهنگی

و زبانی و نمادین

CFS

اخت. آپ نقادانه

آینده‌اندیشی ← آینده‌پژوهی

آینده‌پژوه

futurist,

foresight practitioner

مطالعه آینده براساس پیش‌بینی
علمی

آینده‌گرایی futurism

جنبشی فکری که بر اهمیت اندیشیدن
عالمانه و بخردانه درباره آینده تأکید
می‌ورزد

آینده‌گرایی عامه‌پسند
pop futurism

رویکردی نه‌چندان علمی به آینده‌هایی
که غالباً عموم مردم به آنها توجه
دارند

آینده مرجح preferable future

هریک از آینده‌های ممکن و سازگار با
ارزش‌های موجود که جامعه خواستار
تحقق آنهاست

آینده نادرخواه
undesirable future

وضعیت و حالتی در آینده که با نظام
ارزشی فرد سازگار نباشد

آینده‌نگاری foresight²

فرایندی نظام‌مند و مشارکتی که در
آن استنباط‌های مختلف را درباره
آینده گرد می‌آورند و از آن طریق
چشم‌اندازی میان‌مدت یا بلندمدت را با
هدف اتخاذ تصمیم‌های روزآمد و
مهیا کردن اقدام‌های مشترک پی
می‌ریزند

آینده‌پژوهی یکپارچه

integral Futures

رویکرد جدیدی در توسعه دانش
آینده‌پژوهی که موجب انسجام در
پیکره دانش آینده‌پژوهی و طرح‌ها و
اندیشه‌های آن و همچنین کاربریست
رویکردهای قبلی می‌شود

آینده‌پویی
futurescan, futuresscanning

روشی در برنامه‌ریزی راهبردی که بر
دو ابزار ماتریس تأثیر متقابل و
فرانامه استوار است

آینده ترسیمی
envisioned future

تصویری زنده و آرمانی از آینده
دلخواه جامعه پس از تحقق اهداف
ب.م.ب.

آینده دلخواه desirable future

وضعیت و حالتی در آینده که کاملاً با
نظام ارزشی فرد سازگار باشد

آینده رسمی official future

آینده‌ای که تصمیم‌گیرندگان به صراحت
یا تلویحاً به رخداد آن باور دارند

آینده‌شناس futurologist

فردی که در حوزه آینده‌شناسی
تخصص دارد

آینده‌شناسی futurology

آینده‌نگاری اصلی

main foresight

مرحله اصلی فرایند آینده‌نگاری که در آن روش‌های مختلف آینده‌پژوهی، مانند پیش‌نگری و تحلیل تأثیر بر روند به کار گرفته می‌شود

آینده‌های باورپذیر

plausible futures

آینده‌های ممکن که باتوجه‌به دانش امروزی بشر تحقق‌پذیر است

آینده‌های بدیل

alternative futures

آینده‌های گوناگونی که ممکن است برای افراد و گروه‌ها و رویدادها وجود داشته باشد

آینده‌نگاری راهبردی

strategic foresight,
social foresight

فرایندی که در نتیجه آن توانایی خلق و نگه‌داشت دیدگاه‌های منسجم کارآمد با استفاده از بینش‌های سازمانی حاصل می‌شود

آینده‌های محتمل

probable futures

آینده‌های باورپذیری که امکان تحقق آنها با درجه‌ای از احتمال وجود دارد

آینده‌نگاشت^۱

نگاشت یا نقشه‌ای که در آن مقاصد آینده‌پژوهی در تدوین آینده پیش رو نشان داده می‌شود
م. نقشه آینده

آینده‌های ممکن

possible futures

همه وضعیت‌ها و حالت‌هایی که ممکن است در آینده محقق شود

آینده‌نگاشت^۲map of the future,
map of futures, futures map

توصیف مقاصد آینده‌پژوهی در تدوین آینده پیش رو

اثر انتظاری مشاهده‌گر

observer-expectancy effect

دستکاری ناخودآگاه داده‌ها و اطلاعات با هدف رسیدن به نتیجه موردنظر

آینده‌ورزی

futuring

اقدام یا فن یا دانشی که به شناسایی و ارزیابی آینده‌های ممکن می‌انجامد

اثر بیش‌اعتمادی

overconfidence effect

اعتماد بیش از اندازه فرد به توانایی‌های شناختی و قضاوت و استدلال شهودی خود

آینده‌ها

futures¹

اوضاع و تحولات و رویدادهای ممکن پس از زمان حال برای پدیده‌ای خاص

اجتماعی کردن² socialization

فرایندی که در طی آن جامعه با القای نقش‌های اجتماعی یا درونی کردن ارزش‌های حاکم بر آن در فرد، وی را جذب می‌کند

اجماع consensus

توافق همگانی بدون اخذ رأی بر سر موضوعی که مستلزم تصمیم مشترک است

اجماع‌رسانی**consensus building**

دستیابی به توافق و هم‌سخنی درباره آئنده‌هایی خاص که از اهداف عام آئنده‌نگاری به شمار می‌آید

ادراک گزینشی**selective perception**

فرایندی که در آن افراد آنچه را از یک پیام انتظار دارند، درک می‌کنند و به بقیه موارد بی‌توجه‌اند

ارزش‌های محوری core values

اصول و باورهای بنیادین و پایدار سازمان که بخشی از هویت آن به شمار می‌رود و چشم‌انداز بر آنها استوار است

استدلال خلاف‌آمدی**counterfactual reasoning**

فرایند ارزیابی ادعاهای شرطی درباره احتمالات بدیل گذشته یا آینده و پیامدهای آنها

اثر پروانه‌ای butterfly effect

پدیده‌ای که در آن تغییرات کوچک در شرایط اولیه سامانه آشوبناک به اثراتی بزرگ منجر می‌شود

اثر تقدم primacy effect

سهولت به یاد آوردن نخستین عناصر هر توالی در مقایسه با عناصر بعدی

اثر تمرکزی focusing effect

گرایش به جنبه‌ای خاص از یک رویداد که موجب خطا در پیش‌بینی دقیق پیامدهای آن رویداد می‌شود
مت. اثر کانوشنی

اثر چارچوب‌بندی**framing effect**

دستیابی به نتایج مختلف از اطلاعات یکسان بر مبنای چگونگی عرضه آنها

اثر شترمرغی ostrich effect

بی‌توجهی به یک موقعیت خطرناک کاملاً آشکار

اثر کانوشنی ← اثر تمرکزی**اجتماعی شدن¹ socialization**

فرایندی که در طی آن فرد می‌آموزد که چگونه به عضویت یک جامعه درآید، خواه از طریق درونی کردن ارزش‌های آن جامعه و خواه از طریق آموختن نقش‌های اجتماعی آن

اقدام پیشگیرانه hedging action رشته‌فعالیت‌هایی برای افزایش آمادگی در صورت نقض شدن فرض‌ها اقدام شکل‌دهنده shaping action اقدامی سازمانی در چرخه برنامه‌ریزی کنونی برای واپایش آسیب‌پذیری یک فرض باربر اولویت‌گذاری priority setting کوششی مبتنی بر آینده‌پژوهی که در آن اولویت‌های آینده‌ذی‌نفعان با روش‌های ساختاری و نیمه‌ساختاری تعیین می‌شود ایدئولوژی ideology مجموعه سامانمند باورها و اندیشه‌های ثابت سیاسی و اجتماعی برای تبیین یا تغییر وضع موجود و تجویز رفتار اجتماعی خاص م. مرام	اسناد علی causal attribution ۱. نسبت دادن رویدادها و روندهای آینده یا گذشته به واقعیات و دلایل ممکن ۲. تلاش ذهنی افراد برای درک علت وقوع رویدادها و تحول‌ها و تحلیل رویدادهای ممکن آینده اطلاع‌افزار information artifact, Information ware, infoware هر نوع افزاری که بتوان اطلاعات را در آن ذخیره و بازیابی کرد یا احتمالا تغییر شکل داد اطلاع‌سنجی informetrics حوزه‌ای که در آن جریان و گردش و رفتار اطلاعاتی تحلیل و اندازه‌گیری می‌شود و روابط کمی میان آنها مشخص می‌شود افق‌پویی horizon scanning ارزیابی نظام‌مند فرصت‌ها و تهدیدهای بالقوه و تحولات محتمل آینده که به مرز اندیشه‌ها و برنامه‌ریزی‌های فعلی محدود نیست
---	---

ب

ندارد و هر دو طرف به نسبت‌های متفاوت برنده یا بازنده‌اند

بازی کردن ← بازی

بحرانمندی
criticality
وضعیتی از مراحل تکوین یک سامانه که ویژگی‌های کمی و کیفی آن در آستانه تغییر ناگهانی قرار می‌گیرد

برجستگان
remarkable people, RP,
imaginative individuals
افراد شاخصی که در درک از آینده جهش ایجاد می‌کنند و اندیشه‌ها و دانش آینده را برای دیگران آشکار می‌سازند

برخال
fractal
الگویی رفتاری و مجموعه مشخصه‌های بخشی از سامانه که به کل آن شباهت دارد

بازی
gaming
کوششی گروهی برای شبیه‌سازی موضوعی از آینده
من. بازی کردن

بازیابی اطلاعات
information retrieval, IR
فرایند دستیابی به اطلاعات از یک مجموعه

بازی سرجمع‌صفر
zero-sum game, zero-sum
یکی از وضعیت‌های متصور در نظریه بازی که در آن کسب امتیاز از سوی یکی از دو طرف الزاماً به معنای از دست رفتن امتیاز طرف دیگر است

بازی سرجمع‌ناصفر
non-zero-sum game
یکی از وضعیت‌های متصور در نظریه بازی که در آن برنده یا بازنده وجود

برساخت‌گرایی constructivism

نظریه‌ای که براساس آن انسان واقعیت را در ذهن خود می‌سازد نه با مشاهده مستقیم جهان بیرون

فرض‌ها و موقعیت‌های شکست و اصلاح نقاط آسیب‌پذیر می‌پردازد
ABP /اخته- بر فاد

برون‌یابی روند

trend extrapolation,
trend projection

استمرار یک تحول در آینده به کمک مدل‌سازی ریاضی با این فرض که تغییرات پدیده در دست‌مطالعه در چارچوب پیشین خواهد بود

بر فاد

← برنامه‌ریزی فرض‌بنیاد

برنامه‌ریز فرآیندهای

scenario planner

فردی که بر پایه فرآیندهای برنامه‌ریزی می‌کند

بُن‌پندار business idea

اندیشه و رویکرد حاکم بر یک سازمان که رمز موفقیت آن در عرصه رقابت به شمار می‌رود، اما چه‌بسا خود مانع از شکل‌گیری یا تداوم کامیابی شود

برنامه‌ریزی چشم‌اندازبنیاد

vision-based planning

نوعی برنامه‌ریزی که در آن چشم‌اندازها و ارزش‌های مورد اجماع در برنامه‌ریزی‌های جامع مورد نظر قرار می‌گیرند

بیانیه چشم‌انداز

vision statement

شرح چشم‌اندازی که برای ذی‌نفعان و اعضای جامعه صاحب چشم‌انداز تدوین می‌شود

برنامه‌ریزی فرآیندهای

scenario planning

برنامه‌ریزی براساس تدوین نماهای باورپذیری از آینده‌های ممکن با توجه به تأثیرات محیطی بنیادین و پیشران‌های متغیری از عدم قطعیت

بیانیه مأموریت

mission statement

توصیفی کوتاه و رسا از فلسفه وجودی و هدف اصلی جامعه‌ای که چشم‌انداز برای آن تدوین شده است

برنامه‌ریزی فرض‌بنیاد

assumption-based planning

نوعی برنامه‌ریزی راهبردی که بر شگفتی‌سازها استوار است و برای تقویت برنامه اصلی به شناسایی

بی‌کا

← روش بی‌هنجارکاهی

پ

گروهی از متخصصان و پژوهشگران و اعضای سازمان‌ها و جامعه‌هایی، که به دنبال ارتقای موقعیت خود هستند، بهره می‌برد

پژوهش کنشی مشارکتی
participatory action research,
PAR

روشی تحقیقی که بر مشارکت فعالان برای بهبود عملکرد و یافتن پاسخ‌های مناسب برای حل مشکل در فرایند تحقیق متکی است

پس‌آینده‌نگاری post-foresight
مرحله ترویج نتایج آینده‌نگاری و به کار بستن آنها

پس‌نگری backcasting
حرکت روبه‌عقب از آینده‌ای ممکن برای پی بردن به علل وقوع یا نحوه دست یافتن به آن

پادفرانامه counterscenario,
antiscenario

فرانامه‌ای که برای بی‌اثر کردن فرانامه موجود نوشته می‌شود

پالایش اطلاعات
information filtering

جلوگیری از جابه‌جایی اطلاعات ناخواسته در یک مسیر اطلاعاتی

پروژه project

مجموعه فعالیت‌های موقت و هدفمند برای تولید محصول یا ارائه خدمت یا کسب نتایج مشخص با زمان و هزینه و منابع معین

پژوهش کنشی action research

حوزه‌ای که اقدام‌های اجتماعی برخاسته از یادگیری کنشی را در عرصه پژوهش‌های اجتماعی صورت‌بندی می‌کند و از مشارکت

پس‌نگری تعاملی

interactive backcasting

فرایندی که در آن گروهی از مردم برای ساختن آینده و شناسایی فرصت‌ها و نشانه‌های راهنما و موانع پیش‌روی، در تعامل با یکدیگر تصویر یا تصاویری از آینده را به منزله نقطه آغاز حرکت روبه‌عقب تا زمان حال انتخاب می‌کنند

پویایی‌شناسی سامانه

system dynamics

مطالعه چگونگی رفتار واقعی سامانه با بهره‌گیری از مدل‌سازی پیش‌فرض‌ها و قوانین حاکم بر آن سامانه

پویایی‌شناسی غیرخطی

non-linear dynamics

مطالعه سامانه‌هایی با رفتارهای پیش‌بینی‌ناپذیر و غیرمنتظره که میان درونداد و بروندادشان رابطه خطی برقرار نیست

پویش محیط

environmental scanning

گردآوری نظام‌مند اطلاعات محیط به‌منظور کاهش تصادفی بودن اطلاعات ورودی به سازمان و فراهم آوردن هشدارهای اولیه برای افرادی که تغییرات اوضاع محیطی را مدیریت می‌کنند

پیچیدگی

complexity

وضعیتی ناشی از برهم‌کنش اجزای پرشماری که به‌دلیل غیرخطی بودن بازخوردهای چرخه‌ای ذاتی، سبب دشواری‌هایی در تحلیل‌های خطی یا تقلیل‌گرا می‌شود

پیش‌آینده‌نگاری

pre-foresight

مرحله آماده‌سازی مقدمات برای ورود به آینده‌نگاری، مانند تعیین قلمرو و اهداف و گروه‌های همکار

پیش‌انگاری

anticipation

بررسی آینده پدیده یا موضوع و آمادگی برای رویارویی با آن با کمترین اطلاعات در قالب دامنه‌ای از احتمالات

پیشاهنگ

bellwether

گروه‌ها یا مکان‌های پیشگام در درک و پذیرش روندها و تغییرات

پیش‌بینی

prediction

کوششی نظام‌مند برای شناخت دقیق و قطعی برخی از رویدادهای آینده

پیشران

driver, driving force

عوامل تأثیرگذار بر روندها و رویدادها و اقدام‌ها و تصاویر که ممکن است آینده‌های متمایزی پدید آورند

پیمایش موضوع issue survey

روشی برای شناسایی موضوع‌های
نوآیند در حوزه‌های تخصصی
با بهره‌گیری از مستندات
موجود و آرای طیف گسترده‌ای از
کارشناسان

forecasting

برآوردی احتمالی از وقوع پدیده‌ای در
آینده

پیش‌نگری

پیش‌نگری نبوغ‌آمیز

genius forecasting

پیش‌نگری‌های فردی نابغه در تصویر
چشم‌اندازهای آینده

ت

تاریخ آینده future history

روایتی تاریخی که زنجیره‌ای از رویدادها و روندها را درباره آینده‌ای خاص بیان می‌کند

تاریخ بدیل ← دگرتاریخ

تاریخ‌گرایی historicism

باوری که بر پایه آن تاریخ چه از طریق الگوها و چرخه‌های تکرارشونده و شناخت ضرباهنگ‌ها و چه از طریق روندهای تطوری به‌تنهایی قادر به روشن ساختن و توضیح دادن حقایق انسانی است

تحرك اجتماعی social mobility

حرکت افراد و گاه گروه‌های اجتماعی از یک موقعیت به موقعیت دیگر در لایه‌های اجتماعی

تحليل استنادی

citation analysis

روشی مبتنی بر محاسبه تعداد اسناد منتشرشده‌ای که به یک سند مشخص ارجاع داده می‌شوند

تحليل اطلاعات

information analysis

مطالعه اطلاعات به قصد استنتاج

تحليل بافت context analysis

بررسی و تبیین شرایط و عوامل تأثیرگذار بر یک پدیده

تحليل تأثير متقابل

cross impact analysis

تحليل احتمال وقوع رویدادها یا روندها و میزان تأثیر آنها بر هم

تحلیل تکافت SWOT analysis

روشی تحلیلی برای دسته‌بندی عوامل مهم درونی و بیرونی اثرگذار بر سازمان و راهبردها و آینده‌های ممکن و شناسایی توانایی‌ها، کاستی‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها
 ص.ک. تحلیل توانایی - کاستی - فرصت - تهدید

strength-weakness-opportunity threat analysis

تحلیل توالی رویدادها

event sequence analysis

مطالعه توالی رویدادهای تاریخی برای تعیین دوره تکرار آنها

تحلیل توانایی-کاستی-

فرصت-تهدید

← تحلیل تکافت

تحلیل چندمعیاره

multi-criteria analysis

روشی برای اولویت‌بندی یا تصمیم‌گیری در موقعیت‌های پیچیده که در آن با استفاده از چند معیار تأثیر هر مداخله مشخص سنجیده می‌شود

تحلیل چندمعیاره تصمیم

multi-criteria decision analysis

روشی برای پشتیبانی از تصمیم‌سازی که با ارزیابی‌های متعدد و متناقض روبه‌رو هستند

تحلیل ذی‌نفعان

stakeholder analysis

تحلیلی که در آن نفوذ و قدرت و ویژگی ذی‌نفعان و تأثیرات آنها بر هم و بر موضوع موردنظر بررسی می‌شود

تحلیل روند trend analysis

پایش تغییر متغیرهای برگزیده از گذشته تا امروز

تحلیل ریخت‌شناختی

morphological analysis

تحلیل روشمند ساختار حال و آینده برای پی بردن به شکاف‌های مهم و ابداع گزینه‌های جدیدی که این شکاف‌ها را پر می‌کنند

تحلیل سری‌های زمانی

time-series analysis

روشی برای شناسایی سلسله‌ای از داده‌ها و الگوهای یک متغیر در زمان‌های مختلف با هدف پیش‌بینی آن متغیرها در آینده

تحلیل علّی causal analysis

شناسایی و بررسی عوامل شکل‌گیری روندها و رویدادها و تحلیل روابط میان آنها

تحلیل علّی لایه‌ای

causal layered analysis, CLA

استناددهی هم‌زمان به دو سند مبنای
بررسی قرار می‌گیرد

تحلیل هم‌تألیفی

co-author analysis

تحلیلی که همکاری میان مؤلفان یک
مقاله را باتوجه به ویژگی‌های اجتماعی
و تعاملات میان رشته‌های مختلف
بررسی می‌کند

تحلیل هم‌واژگی

co-word analysis

روش برای دیداری‌سازی
ساختار حوزه‌های علمی برپایه
هم‌رخدادی کلیدواژه‌ها در مجموعه‌ای
از مستندات

تسلط‌پنداری illusion of control

تصور اغراق‌آمیز از تسلط بر
رویدادهای بیرونی داشتن

تصویرسازی آینده‌ها

futures imagery,
imaging futures

روشی در آینده‌پژوهی که
در آن آینده‌های ممکن و
پیامدهای آنها به کمک تصاویر
توصیف می‌شوند

تفکر خلاف‌آمدی

counterfactual thinking

بررسی بدیل‌ها و رویدادهای ممکن
گذشته

روشی نظام‌مند که به ساختارشکنی
پدیده‌های اجتماعی و رسیدن به
لایه‌های زیرین مسائل و موضوعات
با استفاده از یکپارچه‌سازی روش‌های
مختلف کسب دانش می‌پردازد

تحلیل فرانامه‌ای

scenario analysis

شناسایی و تحلیل وضعیت‌های
مختلف یک پدیده یا موضوع برای
دستیابی به برنامه‌های استوار و
راهبردی

تحلیل متن text analysis

بررسی و توصیف متون گوناگون با
به‌کارگیری اصول تحلیل کلام یا
گفتمان

تحلیل محتوا content analysis, textual analysis

روشی در پویش محیط که به کاوش
در محتوای متن و سند برای شناسایی
موضوع‌های مهم آینده می‌پردازد

تحلیل موضوع‌های نوآیند

emerging issues analysis

ردگیری و شناسایی و بررسی
موضوع‌ها پیش از همگانی شدن آنها

تحلیل هم‌استنادی

co-citation analysis

تحلیلی مبتنی بر داده‌ها و یافته‌های
نگاشت هم‌استنادی که در آن فراوانی

- empowerment توان‌یابی** تفکر سامانه‌ای system thinking
فرایندی که در آن توانمندی‌های فرد و
قابلیت‌های او در شکل بخشیدن به
آینده بروز می‌یابد
تفکری که بر تعامل میان اجزا و رفتار
کلی سامانه‌ها استوار است
- stereotyping تفکر قالبی**
پیش‌داوری درباره‌ی اینکه عضو یک
گروه خاص ویژگی‌های ظاهری
مشترکی با گروه دارد، بدون آنکه
اطلاعات واقعی از همسانی آن فرد با
گروه داشته باشیم
- fatalism تقدیرگرایی**
دیدگاهی روان‌شناختی مبتنی بر این
باور که آدمی در تغییر روندها و
رویدادهای آینده و تعیین سرنوشت
خود ناتوان است
- division of labour تقسیم کار**
نظامی برای سازمان‌دهی تولید از
طریق تقسیم وظایف متمایز میان
گروه‌های کاری و کارکنان
- توده‌ای شدن massification**
فرایندی که در آن افراد جامعه با از
دست دادن تدریجی فردیت خود به
جامعه‌ای یکدست و یکسان و بی‌نشاط
مبدل شده‌اند
- تولید فرانامه scenario generation**
یکی از فرایندهای برنامه‌ریزی
فرانامه‌ای که ابزاری است برای
سیاست‌گذاران تا به کمک آن برای
مدیریت عدم قطعیت‌ها و تدوین
سیاست‌های بلندمدت، تعداد زیادی
فرانامه تولید کنند

ج، چ

جامعه اطلاعاتی

information society, InSoc

جامعه‌ای که در آن اطلاعات بیش از کالای مادی، نیروی محرکه فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی به شمار می‌آید

جدول ریخت‌شناسی

morphological box

در تحلیل ریخت‌شناسی، ابزاری برای بررسی منطقی پرسش‌ها و پاسخ‌ها و سامان‌دهی آنها در قالب یک ماتریس

جرگه خبرگان

expert pool

گروهی از متخصصان که به‌گونه‌ای نظام‌مند از میان صاحب‌نظران حوزه‌های مختلف دانش مانند دانشگاه‌ها و صنایع و نهادهای دولتی و سازمان‌های پژوهشی و فنی انتخاب می‌شوند

جهان اطلاعاتی

information universe

دنیایی آرمانی برآمده از فناوری‌های نوین که در آن اطلاعات به‌صورت آزاد و یکسان در دسترس همگان باشد

چرخه تغییر

change cycle, transformative cycle, T-cycle

چرخه‌ای که در آن مراحل تغییر در نوآوری‌های اجتماعی گذشته و حال و آینده بیان می‌شود

چشم‌انداز

vision

تصویری الهام‌بخش از آینده دلخواه میان‌مدت یا بلندمدت که فرد یا جامعه خواهان دستیابی به آن است

چشم‌انداز مشترک	visioning,	چشم‌اندازسازی
shared vision, join vision,	vision building	
common vision		
چشم‌اندازی که غالب اعضای جامعه	فرایندی ذهنی و مشارکتی در خلق	
آن را در اندیشه و قلب خود	تصاویر واقعی و الهام‌بخش از	
می‌پروانند	آینده‌های دلخواه برای جهت‌دهی به	
	اقدامات کنونی	

ح، خ

حال گسترده

← زمان حال گسترده

حریم اطلاعاتی

information privacy,
data privacy,
privacy of information

حوزه حفاظت از مدارکی که تنها
افراد مجاز به آنها دسترسی
دارند

حساسیت به وضعیت اولیه

sensitivity on initial
conditions, dependency on
initial conditions

خصوصیت محوری سامانه‌های
آشوبناک که در نتیجه آن تغییرات
جزئی در وضعیت اولیه سامانه به
تغییرات بزرگ در وضعیت نهایی آن
می‌انجامد

حلقه آینده‌پویی

loop of futures scanning

الگوی ادراکی در آینده‌پژوهی شامل
چهار مرحله پیوسته و تکراری پویش
روبه جلو، تفسیر، تصمیم‌گیری یا
ارزیابی، اقدام

خردآینده‌ها

microfutures

آینده‌های اموری خرد و منفرد با
جزئیات زیاد، مانند آینده‌های
سازمان‌ها و افراد

خط‌شکنی

breakthrough

پیشرفت مهم و ناگهانی به‌ویژه در
حوزه دانش یا فن یا برون‌دادها که به
تغییر بنیادی در وضع موجود بینجامد

خلاف شهود

counter-intuitive

وضعیتی که در آن رویدادی برخلاف
انتظار یا باور همگان رخ می‌دهد

خودسازمان‌دهی

self-organization

شکل‌گیری خودبه‌خودی ساختار و الگوی رفتاری یک سامانه بی‌آنکه عامل بیرونی در آن دخالت مستقیم داشته باشد

خودسازمان‌دهی در بحران

self-organizing criticality, SOC

توانایی یک سامانه در نزدیک شدن به نقطه بحرانی و حفظ خود در آن نقطه

خودنوگرایی

autopoiesis

فرایندی که در آن یک سامانه یا ساختار زنده یا نظام انسانی از رهگذر بازتعریف مرزهایش با محیط، پیوسته خود را نو می‌کند

د، ذ

دانش صریح

explicit knowledge

دانشی که به آسانی تدوین و بیان می‌شود و در آثار فکری تبلور می‌یابد

دانش ضمنی

tacit knowledge
دانشی ناظر بر شناختی که در ذهن افراد وجود دارد

دانش مدون

codified knowledge

دانشی که در زبان رسمی و نظام‌مند دانشگاهی انتقال‌پذیر است، اما هنوز آن‌چنان‌که باید جنبه کاربردی پیدا نکرده است

دُرّانگاری شواهدگریز

base rate fallacy,

base rate neglect

گرایش ذهن به مبنا قرار دادن قضاوتی ویژه و بی‌توجهی به یافته‌های آماری و شواهد ناسازگار با آن قضاوت

دُرّانگاری عطفی

conjunction fallacy

گرایش به این فرض که احتمال رخ دادن شرایط خاص بیشتر از شرایط عام است

دُرّانگاری قمارباز

gambler's fallacy

گرایش به این تفکر که احتمالات آینده الزاماً متأثر از رویدادهای گذشته هستند

دُرّانگاری برنامه‌ریزی

planning fallacy

خطایی شناختی در دست‌کم انگاشتن سود یا زیان یا مخاطرات یک فعالیت یا زمان موردنیاز برای تکمیل آن

مسائل و یافتن راه‌حل‌های بهتر، که بسیار شبیه به روش حلقه آینده است

ذهن‌نگاشت^۲ mind mapping

عرضه خلاقانه اطلاعات از طریق دیداری‌سازی آنها و ترسیم ارتباط میان آنها برای حل مسائل و یافتن راه‌حل‌های بهتر، که بسیار شبیه به روش حلقه آینده است

ذی‌نفع stakeholder

شخص یا سازمانی که فعالانه در کار پروژه شرکت دارد یا نحوه اجرا یا تکمیل پروژه بر سود یا زیان او تأثیر می‌گذارد

allohistory دگر تاریخ

تاریخی که احتمال وقوع آن وجود داشته، اما به هر دلیل به وقوع نپیوسته است
مت. تاریخ بدیل

alternative history

outlook دورنما

نمایی از آینده‌های ممکن و دلخواه

mind map ذهن‌نگاشت^۱

نگاشت حاصل از عرضه خلاقانه اطلاعات از طریق دیداری‌سازی آنها و ترسیم ارتباط میان آنها برای حل

ر، ز

وضع موجود سرآغاز شناخت آینده
است

روش بی‌هنجارگاهی

field anomaly relaxation
method

شیوه‌ای نظام‌مند برای کاهش شمار
ترکیب‌های احتمالات آینده و حذف
ناممکن‌ها با هدف مهارپذیر کردن
احتمالات

مت. بی‌کا FAR

روش تحلیل تأثیر بر روند

trend impact analysis

روشی در پیش‌نگری که در آن برای
خلق فرآیندهای آینده برآیند تأثیر
رویدادها بر فرآیندهای پایه اعمال
می‌شود

مت. روتار TIA

رایاسنجی cybermetrics

بررسی کمی ساخت و کاربرد
فناوری‌ها و ساختارها و منابع
اطلاعاتی در سراسر فضای مجازی،
بر پایه رویکردهای کتاب‌سنجشی و
اطلاع‌سنجشی

روتار

← روش تحلیل تأثیر بر روند

روش استنادبنیاد

citation based method

روشی برای بهره‌برداری از ارجاعات
ثبت اختراعات و انتشارات

روش اکتشافی

explorative method

روشی برون‌گرایانه که در آن شناخت

روش حلقه آینده‌ها

futures wheel

روشی که در آن پیامدهای متوالی یک نقطه آغازین از آینده‌های ممکن در زنجیره‌ای از علت‌ها و معلول‌ها بررسی می‌شود

روش خبره‌بنیاد

expert-based method

روشی برای استخراج دیدگاه‌ها و قضاوت‌های خبرگان درباره یک موضوع به منظور شناخت شواهد و استدلال‌های زیربنایی این دیدگاه‌ها

روش دلفی Delphi method

روشی مبتنی بر بازخورد و پایشی برای کسب آرای خبرگان و رسیدن به اجماع درباره موضوع‌های خاص

روش هنجاری

normative method

روشی درون‌گرایانه که در آن به دست دادن تصویری اولیه از آینده دلخواه سرآغاز شناخت آینده است

روند

trend

الگوی تغییر منظم داده‌ها و پدیده‌ها در یک بازه زمانی مشخص

رونمایی فرض

assumption surfacing

روشی برای آشکارسازی باورها و فرض‌های نهانی ذهن

رویداد

event

هریک از عوامل اصلی و پیش‌بینی‌ناپذیر در شکل‌گیری آینده که سبب ناپیوستگی یا توقف یا انحراف در روندهای جاری می‌شود

رویکرد یکپارچه

integral approach

دیدگاهی فراپارادایم (metaparadigm) برای بهره‌گیری از گسترده‌ترین سطح دانش ممکن برای خلق چارچوبی تعبیری و کمک به درک واقعیت‌های بالقوه فرارو که از عقلانیت تحلیلی و بینش شهودی و الهام معنوی مدد می‌گیرد

رهبری چشم‌اندازگرا

visionary leadership

روشی مشارکتی در رهبری راهبردی برای هدایت و تحول سازمان به سوی آینده‌ای پویا از طریق توان‌یابی ذی‌نفعان

ره‌نگاشت^۱

road map

نگاشت حاصل از شناسایی و ارزیابی تحولات آینده که حرکت به سوی اهداف موردنظر را در اختیار تصمیم‌سازان قرار می‌دهد

loss aversion	زیان‌گریزی	roadmapping	ره‌نگاشت ^۲
پرهیز از زیان از طریق پرداختن به موضوعی که زیان‌های نپرداختن به آن بیش از توجه به آن باشد		روشی پرکاربرد در آینده‌پژوهی که ابزار لازم را برای شناسایی و ارزیابی تحولات آینده و حرکت به‌سوی اهداف موردنظر در اختیار تصمیم‌سازان قرار می‌دهد	

زیرساخت اطلاعاتی

information infrastructure,
infostructure
مبانی مشترک و ضابطه‌مند و تکامل‌یافته‌ای که از ایجاد و استفاده و انتقال و ذخیره‌سازی و حفظ اطلاعات پشتیبانی می‌کند

زمان حال گسترده

extended present
گستره‌ای زمانی فراتر از برهه کنونی که باتوجه به موضوع ممکن است یک بازه زمانی مشخص از گذشته تا آینده را در برگیرد
م. زمان حال گسترده

س، ش

سایپسا

← سامانه پیچیده سازگار

سامانه اتلافی

dissipative system,
dissipative phenomenon

سامانه‌ای که برای انجام وظیفه یا حفظ حالت پایدار خود پیوسته جریانی از انرژی را در ساختار درونی‌اش مصرف می‌کند

سامانه پویا dynamic system

سامانه‌ای که در طول زمان بر پایه مجموعه‌ای از قواعد ثابت تغییر می‌کند که این مجموعه قواعد چگونگی تغییر سامانه از حالتی به حالت دیگر را تعیین می‌کند

سامانه پیچیده

complex system

مجموعه‌ای از واحدهای پرشمار و ساده غیرخطی که موازی عمل می‌کنند و در نتیجه برهم‌کنش موضعی آنها رفتارهای نوآیند پدید می‌آید

سامانه پیچیده سازگار

complex adaptive system

سامانه پیچیده‌ای که در نتیجه تغییر در قوانین حاکم بر اجزا و عوامل پرشمار آن، ظرفیت سازگاری آن با محیط فراهم می‌شود

CAS / اخت. سایپسا

سامانه پیچیده‌نما

complicated system

سامانه‌ای که پیچیده‌تر از آنچه هست انگاشته می‌شود، اما می‌توان آن را براساس اجزای سازنده‌اش درک کرد

مهارت‌های دستیابی و درک و ارزیابی
و استفاده از منابع اطلاعاتی برای حل
مشکلات و تصمیم‌گیری‌های مؤثر

سوگیری اطلاعات

information bias

گرایش به جست‌وجوی اطلاعات حتی
اگر در اقدام موردنظر تأثیر نداشته
باشد

سوگیری بدبینانه

pessimism bias

گرایش به برآورد بیش‌ازحد برای
احتمال وقوع مسائل ناخوشایند

سوگیری پیش‌بر forward bias

گرایش به خلق مدل‌ها براساس
داده‌های گذشته و اعتباربخشی به آنها
در مقابل آن داده‌ها

سوگیری تأییدی

confirmation bias

گرایش به تفسیر یا جست‌وجوی
اطلاعات برای تأیید پیش‌فرض‌های
خود

سوگیری تمایزی

distinction bias

گرایش به متفاوت دانستن دو گزینه
وقتی که هم‌زمان ارزیابی می‌شوند،
در مقایسه با هنگامی که جداگانه
ارزیابی می‌شوند

سامانه چندعاملی

multi-agent system, MAS

سامانه‌ای متشکل از چندین سامانه
هوشمند و خودفرمان که همه اجزای
آن با هم در تعامل‌اند

سامانه خودفرمان

autonomic system

سامانه شبکه‌ای پیشرفته‌ای که بدون
داخلت مستقیم عامل بیرونی خود را
مدیریت می‌کند

سامانه سازگار

adaptive system

سامانه‌ای که، در برابر تغییرات محیط،
رفتار خود را چنان تغییر دهد که
وضع بهینه را حفظ کند

سامانه سامانه‌ها

system of systems, SOS

سامانه‌ای متشکل از چند سامانه
ناهمگن که در چارچوب آن، سامانه‌ها
استقلال مدیریتی- عملیاتی دارند و
برایند این استقلال، توسعه تکاملی و
رفتارهای نوآیند است

سلطه

dominance,
domination

داشتن برتری بر دیگری یا دیگران؛
اعمال برتری بر دیگری یا دیگران

سواد اطلاعاتی

information literacy, IL,
information skills

سوگیری چشمداشتی

expectation bias,
experimenter's bias

گرایش پژوهشگران به تأیید
انتظاراتشان از خلال یافته‌های
پژوهش و انکار شواهد ناسازگار با
آنها

سوگیری گذشته‌نگارانه

hindsight bias

برداشتی غیرواقع‌بینانه از رویدادهای
گذشته که ناشی از اطمینان
بیش‌ازحد به شناخت نحوه
کارکرد جهان و تجزیه و تحلیل گذشته
است

سوگیری حفظ وضع موجود

status quo bias

گرایش به حفظ نسبی وضع موجود

سوگیری لنگری anchoring bias

گرایشی جانبدارانه در تصمیم‌سازی
که سبب ناتوانی در رهایی از باورهای
اولیه می‌شود

سوگیری خوش‌بینانه

optimism bias

گرایش به دستاوردها یا پیامدهای
خوشایند و مطلوب

سوگیری مقایسه اجتماعی

social comparison bias

گرایش به عدم قبول گزینه‌هایی
در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی که
دیدگاه و نقاط قوت ما را به چالش
می‌کشند

سوگیری دسترس‌نگر

availability bias

گرایش ذهن به استفاده از تجارب و
آموزه‌های کسب‌شده برای قضاوت
در مورد موضوع‌های کم‌وبیش مشابه

سوگیری منفی‌نگر

negativity bias

گرایش به توجه بیشتر به ابعاد منفی
هر موضوع بدون توجه به جنبه‌های
مثبت آن

سوگیری روال‌نگر

normalcy bias

گرایش به عدم برنامه‌ریزی برای بلایا
و حوادث ناخوشایندی که تاکنون رخ
نداده است

سوگیری نتیجه‌نگر

outcome bias

گرایش به قضاوت درباره یک
تصمیم بر اساس نتیجه نهایی آن
بدون توجه به کیفیت تصمیم در زمان
اتخاذ آن

سوگیری قافله‌وار

bandwagon bias

گرایش به باوری غالب یا انجام کاری
به دلیل وجود گرایش عمومی

simulation	شبیه‌سازی	سوگیری هم‌نهشتی
مدل‌سازی مجموعه‌ای از رویدادها		congruence bias
به‌کمک بازیگران یا رایانه با در نظر گرفتن گذر زمان برای درک اتفاقات محتمل آینده		گرایش به آزمودن فرضیه‌های منتخب به‌جای فرضیه‌های بدیل
		شبکهٔ اطلاعات
wild card	شگفتی‌ساز	information network
رویدادی غیرمنتظره با احتمال وقوع اندک و پیامدهای گسترده		مجموعهٔ به‌هم‌پیوسته‌ای از پایگاه‌های رایانه‌ای برای مبادلهٔ اطلاعات

ص

صلح‌باوری pacifism

مجموعه‌ای از گرایش‌ها و آرمان‌ها و
نظرها در محکومیت جنگ و خشونت
علیه انسان‌ها

ط

طراح فرمانامه ← فرمانامه‌گر

ع

عامل تغییر change agent

عاملی که با مقابله با موانع موجود بر سر راه تغییر سبب دگرگونی در وضع موجود می‌شود

عدم قطعیت ارادی

intentional uncertainty

عدم قطعیت ناشی از اراده یک بازیگر هوشمند با توانایی پیش‌بینی گزینه‌های موجود و نظارت بر آنها

عدم قطعیت ایستا

static uncertainty

موقعیتی که در آن مدت‌زمان واکنش بیش از مدت‌زمان هشدار است

عدم قطعیت بحرانی

critical uncertainty

مسائلی درباره آینده یک پدیده که پیش‌بینی آن دشوار است، ولی تأثیر چشمگیری بر موفقیت برنامه‌های در دست اجرا دارد

عدم قطعیت پویا

dynamic uncertainty

موقعیتی که در آن مدت‌زمان هشدار بیش از مدت‌زمان واکنش است

عدم قطعیت تصادفی

stochastic uncertainty

عدم قطعیت ناشی از وجود پدیده‌های روبه‌تکامل و بدون هدف خاص

عدم قطعیت ساختاری

← عدم قطعیت کیفی

عدم قطعیت عمیق

deep uncertainty

موقعیتی که در آن تصمیم‌گیرندگان از مدل سامانه و همچنین توزیع احتمالی متغیرها و پیامدهای مختلف آن آگاهی ندارند

عدم قطعیت کمی

quantitative uncertainty

وضعیتی که در آن آینده‌های بدیل منطق بنیادی یکسانی دارند و مجموعه معادلات یکسانی روابط میان آنها را نشان می‌دهد

عدم قطعیت کیفی

qualitative uncertainty

موقعیتی که در آن آینده‌های بدیل از نظر ساختاری منطق‌های متفاوتی دارند

م. عدم قطعیت ساختاری

structural uncertainty

عصر اطلاعات

information age

شرایط اجتماعی و اقتصادی جهان امروز که حاصل رشد و گسترش فناوری اطلاعات در اواخر قرن بیستم است

عقلانیت محدود

bounded rationality

منطقی که به تصمیم‌ها یا اقداماتی می‌انجامد که تنها در بخشی از سامانه معنادار به نظر می‌رسد، اما در بافت یا نظامی گسترده‌تر غیرعقلانی است

علم‌سنجی

مطالعه کمی علم به‌ویژه بر مبنای خروجی مضبوط آن

عوام‌گرا

فرد معتقد به عوام‌گرایی

عوام‌گرایی

حرکت یا فلسفه‌ای که درصدد جلب توجه‌هاست و رگه‌هایی از عوام‌فریبی دارد

populism

populist

scientometrics

ف

و گزینش رویدادها و ساختاردهی به آنها به تدریج شکل می‌گیرد

فرانامه اکتشافی

exploratory scenario

فرانامه‌ای که با بررسی پیامدهای روندهای گذشته و حال، آینده دست‌یافتنی را توصیف می‌کند

فرانامه بدترین حالت

worst-case scenario

فرانامه‌ای که موقعیت کاملاً نامطلوب و باورپذیر را در میان وضعیت‌های بدیل ممکن توصیف می‌کند

فرانامه برونی

external scenario,
outward scenario

فرانامه‌ای برگرفته از الگوهای ذهنی دنیای بیرونی که شماری از آینده‌های ممکن را ترسیم می‌کند

فرانامه scenario

داستان یا روایت یا توصیفی نظام‌مند از سلسله رویدادهایی که ممکن است در آینده رخ دهد

فرانامه آرزومندانه

aspirational scenario

فرانامه‌ای که در آن مشارکت‌کنندگان با ترسیم چشم‌اندازی مشترک و قابل اعتماد و مطلوب، مسیرهای منتهی به آینده دلخواه را توصیف می‌کنند

فرانامه آرمان‌شهری

utopian scenario

توصیفی هنجاری و آرمانی و فراتر از واقعیت درباره آینده جوامع گوناگون

فرانامه استقرایی

inductive scenario

فرانامه‌ای که بر پایه داده‌های موجود

فرانامه برهه‌ای

snapshot scenario

فرانامه‌ای که تصویری کلی از بخش معینی از زمان آینده یا وضعیت متغیرهای مهم آن ارائه می‌دهد

فرانامه بهترین حالت

best-case scenario

فرانامه‌ای که مطلوب‌ترین وضعیت باورپذیر را در میان وضعیت‌های بدیل ممکن توصیف می‌کند

فرانامه پیشرو

forward scenario

فرانامه‌ای که بر اساس آن رویدادی از مبدأیی در زمان گذشته یا حال یا آینده آغاز می‌شود و به‌سوی هدفی در آینده نقطه مبدأ حرکت می‌کند

فرانامه توصیفی

descriptive scenario

فرانامه‌ای که آینده‌های ممکن را توصیف می‌کند

فرانامه جهانی

فرانامه‌ای با موضوع و گستره جهانی و حاوی رهنمودهایی برای تأثیرهای عمده زیست‌بوم‌های متفاوت در آینده بر زندگی انسان

فرانامه درونی

internal scenario,

inward scenario

فرانامه‌ای که در آن هر اقدامی برای تحقق یک هدف فردی است

فرانامه پسرو

backward scenario

فرانامه‌ای که بر اساس آن رویدادی از مبدأیی در زمان گذشته یا حال یا

فرانامه پایه

base scenario

فرانامه‌ای که تصویری جامع از آنچه درباره آینده بدیهی انگاشته می‌شود، به دست می‌دهد

منه. فرانامه مرجع

reference scenario

فرانامه پرداز

scenario builder

فردی که می‌تواند خلاقانه درباره آینده بیندیشد و آن را در قالب روایتی گیرا بیان کند

فرانامه‌پردازی

scenario building

اندیشیدن درباره عدم قطعیت‌ها و پیامدهای احتمالی آنها برای دستیابی به آینده‌های ممکن

فرانامه روندبنیاد

trend-based scenario,
trend scenario

فرانامه‌ای که روندهای گذشته را
الگویی برای آینده در نظر می‌گیرد

فرانامه رویدادبنیاد

event-based scenario

فرانامه‌ای مبتنی بر گسست در روندها
و ناپیوستگی میان گذشته و آینده

فرانامه قیاسی

deductive scenario

فرانامه‌ای که با شناسایی و بررسی
فهرست کاملی از عوامل کلیدی و
روندهای پیشران (driving trend)، در
قلمرو عدم قطعیت آینده، مجموعه‌ای
از آینده‌های بدیل را از میان آنها
فراهم می‌سازد

فرانامه‌گر

scenarist

فردی که به فرانامه‌نویسی و خلق
چشم‌اندازها یا تصاویری از آینده‌های
ممکن می‌پردازد
م. طراح فرانامه

scenario designer

فرانامه مرجع ← فرانامه پایه

فرانامه‌نویس scenario writer

فردی که به فرانامه‌نویسی و خلق
چشم‌اندازها یا تصاویری از آینده‌های
ممکن می‌پردازد

فرانامه‌نویسی

scenario writing

فرایند خلق چشم‌اندازها یا تصاویری
از آینده‌های ممکن از طریق تصویر
مسیری دور از زمان حال و به‌سوی
آینده‌ای فرضی که به‌طور کلی
امکاناتی را برای اتخاذ خط‌مشی پیش
روی قرار می‌دهد

فرانامه ویران‌شهری

dystopian scenario

توصیف یا تصویری هولناک از آینده
برای هشدار دادن به مخاطب

فرانامه‌های رقیب

competitor scenarios

فرانامه‌هایی برای شناسایی و آزمودن
راهبردهای باورپذیری که بدیل و
رقیب یکدیگرند

فرانامه‌های متباین

contrasting scenarios

فرانامه‌هایی که در زمانی یکسان و با
عوامل کلیدی ثابت وضعیت‌های کاملاً
متفاوتی را برای پدیده‌ای واحد ترسیم
می‌کنند

فرانامه هنجاری

normative scenario

فرانامه‌ای که آینده دلخواه و
مسیرهای رسیدن به آن را توصیف
می‌کند

فرایند تحلیل پایگانی

← فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی

فرایند تحلیل سلسله‌مراتبیanalytical hierarchy process,
AHP

فرایند توصیف و اولویت‌بندی
گزینه‌های بدیل آینده در بافت فرآیند
و روش‌های آینده‌پژوهی مربوط به آن
با استفاده از شبکه سلسله‌مراتبی
مت. فرایند تحلیل پایگانی

فرض آسیب‌پذیر

vulnerable assumption

فرضی که ممکن است به دلیل
رویدادهای آینده‌ای باورپذیر در بازه
زمانی موردنظر تغییر کند

فرض باربر

load-bearing assumption

فرضی بنیادین که تحقق نیافتن آن به
آشفته‌گی یا تغییرات عمده در
برنامه‌های پیش‌بینی‌شده می‌انجامد

فرضیه دادبنیادی

just-world hypothesis

فرضیه‌ای ناظر بر این باور که هر
رویدادی بر پایه عدل است

فروپنداری آیندهfuture discounting,
discounting the future

دیدگاهی که بر پایه آن آینده ارزش
چندانی ندارد و حال را باید غنیمت
شمرد

فروکاست‌گرایی reductionism

نظریه‌ای روش‌شناختی که بر مبنای
آن کل را با توجه به جزئیات آن
توصیف می‌کنند

ک، گ

روندی گسترده شامل روندهای فرعی
با آثار و پیامدهای فراوان

holism **کل‌گرایی**
نظریه‌ای برگرفته از نوآیندی که کل
یک سامانه را بزرگ‌تر از مجموع
اجزای تشکیل‌دهنده‌اش در نظر
می‌گیرد

hindsight **گذشته‌نگاری**
بررسی تاریخی گذشته‌های محتمل و
بدیل و تحلیل علل رویدادها

گزینش عقلانی
← نظریهٔ گزینش عقلانی

conjecture **گمانه‌زنی**
اندیشیدن به آینده‌ای با احتمال وقوع
اندک و غالباً دلخواه، بدون پیش‌بینی
دربارۀ آن

کارگاه آینده‌پژوهی

Futures workshop

مجموعه‌ای از فعالیت‌های ساختمند و
گروهی با هدف کشف و یادگیری
موضوع‌هایی از آینده و قضاوت
دربارۀ آنها

bibliometrics, **کتاب‌سنجی**
statistical bibliography

ارزیابی یا بررسی الگوهای تألیف و
نشر با استفاده از کتاب‌ها و سایر
رسانه‌ها از طریق روش‌های
ریاضیاتی و آماری

macrofutures **کلان‌آینده‌ها**

آینده‌های امور کلان مانند آینده‌های
کشورها یا مناطق یا کل جهان

megatrend, **کلان‌روند**
macrotrend

ل

لبه آشوب edge of chaos

محلی میان حالت ایستا و حالت
آشوبناک در یک سامانه پویا

م

ماتریس تأثیر متقابل

cross-impact matrix

روشی در آینده‌پژوهی برای برآورد
مجموع تأثیرات گستره روندها و
رویدادها بر یکدیگر

مدل‌سازی پیچیدگی

complexity modeling

فرایند جدا کردن اجزای
سامانه‌های پیچیده و مدل‌سازی آنها
از طریق به کار بردن مفاهیم پویایی
غیرخطی

ماده‌گرایی materialism

یک نظام فراگیر جهانی به
روشی که رفتارهای اجتماعی را بر
پایه روابط و ساختارهای مادی
توضیح می‌دهد

مدل علی causal model

مدلی که، برای خلق مجموعه‌ای از
پیش‌نگری‌ها درباره آینده یک پدیده،
عوامل شکل‌دهنده به آن پدیده و
نیروها و تأثیرات آنها را بررسی
می‌کند

مدارا tolerance, toleration

تحمل اعمال و اعتقادات دیگران علی‌رغم
باور نداشتن آنها

مدل‌سازی modeling

خلق الگوی عینی یا نمادینی از
مؤلفه‌های یک سامانه در قالب

مرام ← ایدئولوژی

بیانی استعاره‌ی برای توصیف آینده
نزدیک

منظر برازش fitness landscape

بازنمود مسیرها و رایانده‌های
شگفت که حالت‌های ممکن انطباق یک
سامانه پیچیده با محیطش را نشان
می‌دهد

موضوع نوآیند

emerging issue,
potential issue

مسئله‌ای که هنوز پیش روی سامانه
نیست، اما می‌توان آن را چالش آینده
سامانه دانست

مولد فراتامه

scenario generator

ابزاری متکی بر فناوری‌های جدید که
با بهره گرفتن از پیوندهای میان
متغیرها، به تولید انبوه فراتامه
می‌پردازد

مرام محوری core ideology

اصول ثابت و هدایت‌گری که اجزای
جامعه را به هم پیوند می‌دهد و بنیاد
هویت آن است

مرزگستر boundary spanner

کسی که اطلاعات را از یک گروه
اجتماعی به گروه‌های اجتماعی دیگر
منتقل می‌کند

مرزگستری boundary spanning

فرایند گسترش اطلاعات میان
گروه‌های اجتماعی که به هم‌افزایی
دانش می‌انجامد

مصلحت‌گرایی pragmatism

مشی یا نظریه‌ای که با پرهیز از
آرمان‌گرایی براساس مقتضیات وقت
تأکید دارد

منظر آینده future landscape, landscape

ن

در زمان تصمیم‌گیری در وضعیت
عدم قطعیت

نامتقارنی اطلاعاتی

information asymmetry

وضعیتی ناظر بر تراکنش اطلاعاتی که
در آن اطلاعات یک طرف بیشتر یا
بہتر از طرف مقابل است

elite

نخبگان

کسانی که در یک جامعه یا گروه به
سبب دارا بودن ویژگی‌های واقعی یا
ادعایی از جایگاهی ممتاز برخوردارند

elitist

نخبه‌گرا

کسی که اعتقاد به نخبه‌سالاری دارد

elitism

نخبه‌گرایی

اعتقاد به نخبه‌سالاری

ناپیوستگی discontinuity

رویدادها یا تغییرات بنیادین و
برگشت‌ناپذیری که در روندها تأثیرات
شگرفی دارند و با متغیرهای معمول
نمی‌توان آنها را توضیح داد

ناپیوستگی تدریجی

gradual discontinuity

تغییر تدریجی در روندها و پیوستار
نظام‌مند حاکم بر یک حوزه خاص

ناپیوستگی ناگهانی

abrupt discontinuity

تغییر ناگهانی در روندها و پیوستار
نظام‌مند حاکم بر یک حوزه خاص

نادیده‌گیری احتمالات

neglect of probability

کرایش افراد به نادیده گرفتن احتمالات

هر یک از طرف‌ها را بهبود می‌بخشد و موجب زیان هیچ‌یک نمی‌شود

نظریهٔ گزینش عقلانی

rational choice theory

نظریه‌ای که بر پایهٔ آن تصمیم‌گیرندگان و ذی‌نفعان تصمیم‌گیری‌های خود را براساس محاسبهٔ سود و زیان انجام می‌دهند تا آنچه گمان می‌رود بهترین و مفیدترین است، حاصل شود

م. گزینش عقلانی rational choice

نظریهٔ منطق آشوب

chaos theory

نظریه‌ای مبتنی بر کاربرد روش‌های ریاضی برای یافتن منطق وضعیت‌های به‌سرعت‌متغیر و به‌ظاهر نامرتب به‌منظور تفسیر بهتر واقعیت‌های پیچیده

نقش اجتماعی

social role

رفتار و کنشی که انتظار می‌رود یک فرد یا گروه در یک جایگاه اجتماعی خاص انجام دهد

نقش‌بازی

role play

فرایندی خلاقانه و خیال‌پردازانه که در آن برای پیش‌بینی تصمیم‌های دیگران باید خود را در نقش آنها قرار داد

نقشهٔ آینده ← آینده‌نگاشت^۱

نسبی‌گرایی

relativism

باوری که بر پایهٔ آن ارزش‌ها و باورها به مؤلفه‌ها و معیارهای مطلق و جهان‌شمول بستگی ندارد

نشانه ضعیف

weak signal,

faint signal

نشانه‌های اولیهٔ تغییر پارادایم‌ها (paradigm) یا روندهای آینده یا پیش‌ران‌ها یا ناپیوستگی‌ها

نظریهٔ انتقادی

critical theory

دیدگاهی که می‌کوشد با تلفیق دو جریان فکری اثبات‌گرا و تعبیری با گذر از این دوگانگی در بافتار، ادراکی گسترده در مسیر مشارکت کنشگران در تکامل اجتماعی پدید آورد

نظریهٔ بازی

game theory

نظریه‌ای ناظر بر روش ریاضی در تصمیم‌گیری برای وضعیتی که در آن، دو یا چند کنشگر در کسب اطلاعات و امتیاز برای بُرد نهایی با یکدیگر رقابت می‌کنند و در این رقابت برنده یا بازندهٔ مطلق وجود ندارد

نظریهٔ چانه‌زنی

bargaining theory

نظریه‌ای ناظر بر روشی در تصمیم‌گیری برای وضعیتی که در آن، نفع طرف‌های درگیر در چانه‌زنی برای دستیابی به راه‌حلی است که وضعیت

نقطه بحرانی critical point

نقطه‌ای که در آن ویژگی‌های یک سامانه بر اثر تغییرات کوچک و ناگهانی به وضعیت آشوب برسد یا رفتار آن ثابت بماند

نگاشت واگرا

divergence mapping

روشی در نگارش فرآیندهای چندگانه با تشریح سلسله رویدادهای آن از یک نقطه آغازین مشترک در زمان حال

نگاشت هم‌استنادی

co-citation map

نگاشتی برپایه فراوانی استناددهی هم‌زمان یک مستند خاص به دو مستند دیگر که میزان ارتباط مفهومی

آن دو مستند را به یکدیگر نشان می‌دهد

نوآوری اجتماعی

social innovation

فعالیتی آگاهانه و ارادی که به ابداع در موضوع‌های اجتماعی یا تغییر در چینش آنها برای حل مشکلات یا گسترش مرزبندی‌ها می‌انجامد

نوآیندی

emergence,

emergent phenomenon

رفتار کلی یک سامانه که از برهم‌کنش اجزای سازنده پرشمار آن پدید می‌آید و نمی‌توان آن را بر اساس رفتار تک‌تک اجزا پیش‌بینی یا حتی تصور کرد

و

واقع‌گرایی

realism

نگرشی مبتنی بر حقایق موجود و عمل
براساس آنچه هست، نه آنچه باید
باشد

واقع‌گرایی کلاسیک

classical realism

واقع‌گرایی کلاسیک

← واقع‌گرایی

وب‌سنجی

webometrics

تحلیل کمی ماهیت و ساختار
ویژگی‌های وبگاه‌ها

وب‌نگاری

webliography¹

وب‌نگاشت

webliography²

فهرستی از منابع رقی دربارۀ
موضوعی خاص که به‌صورت
چاپی یا در محیط وب قابل دسترسی
باشد

ویران‌شهر

dystopia

تصویری خیالی و هشداردهنده از
جامعه‌ای با آینده‌های نادرخواه

هـ

هدف بزرگ و مهیج و بی‌باکانه

big-hairy-audacious goal

هدفی بلندمدت و چالش‌برانگیز که چشم‌انداز خواستار تحقق آن است

اخت. هدف ب.م.ب. BHAG

هدف ب.م.ب.

← هدف بزرگ و مهیج و

بی‌باکانه

هشداره signpost

رویداد یا آستانه‌ای که می‌تواند تعیین‌کننده آسیب‌پذیری یا اعتبار یک فرض باشد

هم‌اندیشی panel

نشستی مستقل متشکل از مجموعه افرادی که در بازه زمانی معینی درباره موضوعی مشخص بحث و تبادل نظر کنند

هم‌اندیشی خبرگان

expert panel

نشست مستقل گروهی از خبرگان که در یک بازه زمانی معین و در چارچوب فرایندی تعریف‌شده، درباره موضوعی مشخص از آینده بحث و اندیشه می‌کنند

هم‌اندیشی شهروندان

citizen panel, citizen juries

هم‌اندیشی حقیقی یا مجازی برای آگاهی از دیدگاه‌های شهروندان و ملاحظات و نگرانی‌های آنها درباره موضوعات حساس و مهم

هم‌اندیشی میان‌حوزه‌ای

cross-cutting panel

هم‌اندیشی متشکل از خبرگان حوزه‌های مختلف که به بررسی آینده موضوعات مرتبط با چند رشته یا تعامل رشته‌های گوناگون با یکدیگر می‌پردازد

دیگر خبرگان مناسب را برای
مشارکت در فعالیت آینده‌پژوهی
شناسایی می‌کنند

هم‌تکاملی
coevolution
تکامل گونه‌ها نه فقط براساس تحولات
محیطی، بلکه بر پایه برهم‌کنش آنها با
محیط و گونه‌های دیگر

همبستگی پنداری

illusory correlation

درک نادرست از پیوند میان دو
رویداد نامرتبط

همتاگزینی
co-nomination,
snow-balling

روشی پیمایشی که در آن ذی‌نفعان و
خبرگان اصلی، در فرایندی دوره‌ای،

ی

یادگیری کنشی پیش‌انگاشتی
anticipatory action learning,
AAL

برآورد آینده‌های محتمل و ممکن و
مرجح براساس بهره‌گیری از اقدامات
کنشگران و دسته‌بندی ذی‌نفعان

یادگیری کنشی action learning
بهره‌گیری از تجربه‌های فردی و
جمعی برای تولید دانش در فرایند
اقدام

trend impact analysis

abbr. TIA روش تحلیل تأثیر بر روند

trend projection

→ trend extrapolation

trend scenario

→ trend-based scenario

U

undesirable future آینده نادرخواه

utopia آرمان شهر

utopian scenario

فرانامه آرمان شهری

V

vision چشم انداز

visionary leadership

رهبری چشم اندازگرا

vision-based planning

برنامه ریزی چشم انداز بنیاد

vision building → visioning

visioning چشم انداز سازی

syn. vision building

vision statement بیانیه چشم انداز

vulnerable assumption

فرض آسیب پذیر

W

weak signal نشانک ضعیف

syn. faint signal

webliography¹ وب نگاریwebliography² وب نگاشت

webometrics وب سنجی

wild card شگفتی ساز

worst-case scenario

فرانامه بدترین حالت

Z

zero-sum → zero-sum game

zero-sum game بازی سرجمع صفر

syn. zero-sum

snow-balling

→ co-nomination

SOC

→ self-organizing criticality

social comparison bias

سوگیری مقایسه اجتماعی

social foresight

→ strategic foresight

social innovation نوآوری اجتماعی**social mobility** تحرک اجتماعی**social role** نقش اجتماعی**socialization¹/socialization¹**

اجتماعی شدن

socialization²/socialization²

اجتماعی کردن

SOS → system of systems**stakeholder** ذی‌نفع**stakeholder analysis** تحلیل ذی‌نفعان**static uncertainty** عدم قطعیت ایستا**statistical bibliography**

→ bibliometrics

status quo bias

سوگیری حفظ وضع موجود

stereotyping تفکر قالبی**stochastic uncertainty**

عدم قطعیت تصادفی

strategic foresight

آینده‌نگاری راهبردی

syn. social foresight**strength-weakness-opportunity-****threat analysis**

تحلیل توانایی-کاستی-فرصت-تهدید

structural uncertainty

عدم قطعیت ساختاری

SWOT analysis تحلیل تکافت**system dynamics**

پویایی‌شناسی سامانه

system of systems سامانه سامانه‌ها*abbr.* SOS**system thinking** تفکر سامانه‌ای**T****tacit knowledge** دانش ضمنی**T-cycle → change cycle****text analysis** تحلیل متن**textual analysis**

→ content analysis

TIA → trend impact analysis**time-series analysis**

تحلیل سری‌های زمانی

tolerance مدارا*syn.* toleration**toleration → tolerance****transformative cycle**

→ change cycle

trend روند**trend analysis** تحلیل روند**trend-based scenario**

فرانامه روندبنیاد

syn. trend scenario**trend extrapolation** برون‌یابی روند*syn.* trend projection

primacy effect	اثر تقدم	S	
priority setting	اولويت گذاري		
privacy of information		scenario	فرانامه
→ information privacy		scenario analysis	تحليل فرانامه‌اي
probable futures	آينده‌هاي محتمل	scenario builder	فرانامه‌پرداز
project	پروژه	scenario building	فرانامه‌پردازي
		scenario designer	طراح فرانامه
Q		scenario generation	توليد فرانامه
qualitative uncertainty		scenario generator	مولد فرانامه
	عدم قطعيت کيفي	scenario planner	برنامه‌ريز فرانامه‌اي
quantitative uncertainty		scenario planning	برنامه‌ريزي فرانامه‌اي
	عدم قطعيت کمي	scenario writer	فرانامه‌نويس
R		scenario writing	فرانامه‌نويسي
rational choice	گزينش عقلاني	scenarist	فرانامه‌گر
rational choice theory		scientometrics	علم‌سنجي
	نظريه گزينش عقلاني	selective perception	ادراک گزينشي
realism	واقع‌گرايي	self-organization	خودسازمان‌دهي
reductionism	فروکاست‌گرايي	self-organizing criticality	خودسازمان‌دهي در بحران
reference scenario	فرانامه مرجع	abbr. SOC	
relativism	نسبي‌گرايي	sensitivity on initial conditions	حساسيت به وضعيت اوليه
remarkable people	برجستگان	syn. dependency on initial conditions	
	syn. remarkable person, RP, imaginative individuals	shaping action	اقدام شکل‌دهنده
remarkable person		shared vision	چشم‌انداز مشترک
→ remarkable people		syn. join vision, common vision	
road map	ره‌نگاشت ^۱	signpost	هشداره
roadmapping	ره‌نگاشت ^۲	simulation	شبیه‌سازی
role play	نقش‌بازي	snapshot scenario	فرانامه بره‌اي
RP → remarkable people			

multi-agent system

abbr. MAS سامانه چندعاملی

multi-criteria analysis

تحلیل چندمعیاره

multi-criteria decision analysis

تحلیل چندمعیاره تصمیم

N

negativity bias سوگیری منفی‌نگر

neglect of probability

نادیده‌گیری احتمالات

non-linear dynamics

پویایی‌شناسی غیرخطی

non-zero-sum game

بازی سرجمع‌ناصفر

normalcy bias سوگیری روال‌نگر

normative method روش هنجاری

normative scenario فرمانه هنجاری

O**observer-expectancy effect**

اثر انتظاری مشاهده‌گر

official future آینده رسمی

optimism bias سوگیری خوش‌بینانه

ostrich effect اثر شترمرغی

outcome bias سوگیری نتیجه‌نگر

outlook دورنما

outward scenario

→ external scenario

overconfidence effect

اثر بیش‌اعتمادی

P

pacifism صلح‌باوری

panel هم‌اندیشی

PAR

→ participatory action

research

participatory action research

abbr. PAR پژوهش کنشی مشارکتی

pessimism bias سوگیری بدبینانه

planning fallacy

دُرانگاری برنامه‌ریزی

plausible futures آینده‌های باورپذیر

pop futurism آینده‌گرایی عامه‌پسند

populism عوام‌گرایی

populist عوام‌گرا

possible futures آینده‌های ممکن

post-foresight پس‌آینده‌نگاری

potential issue

→ emerging issue

pragmatism مصلحت‌گرایی

prediction پیش‌بینی

preferable future آینده مرجع

pre-foresight پیش‌آینده‌نگاری

information ware	load-bearing assumption
→ information artifact	فرض باربر
informetrics/ infometrics	loop of futures scanning
اطلاع‌سنجی	حلقه آینده‌پویی
infostructure	loss aversion
→ information infrastructure	زیان‌گریزی
infoware	M
→ information artifact	
InSoc → information society	کلان‌آینده‌ها
integral approach	macrofutures
رویکرد یکپارچه	macrotrend → megatrend
integral Futures	main foresight
آینده‌پژوهی یکپارچه	آینده‌نگاری اصلی
intentional uncertainty	map of futures
عدم قطعیت ارادی	→ map of the future
interactive backcasting	map of the future
پس‌نگری تعاملی	آینده‌نگاشت ^۲
internal scenario	syn. map of futures,
فرانامه درونی	futures map
syn. inward scenario	MAS → multi-agent system
inward scenario	massification
→ internal scenario	توده‌ای شدن
IR → information retrieval	materialism
issue survey	ماده‌گرایی
پیمایش موضوع	megatrend
	کلان‌روند
	syn. macrotrend
J	microfutures
	خرد‌آینده‌ها
join vision → shared vision	mind map
just-world hypothesis	ذهن‌نگاشت ^۱
فرضیه دادبنیادی	mind mapping
	ذهن‌نگاشت ^۲
	mission statement
	بیانیه مأموریت
	modeling
	مدل‌سازی
	morphological analysis
	تحلیل ریخت‌شناختی
	morphological box
landscape → future landscape	جدول ریخت‌شناسی

futurolgist آینده‌شناس
futurolgy آینده‌شناسی

G

gambler's fallacy دُزاندکاری قمارباز
game theory نظریه بازی
gaming بازی، بازی کردن
genius forecasting پیش‌نگری نبوغ‌آمیز
global scenario فرانامه جهانی
gradual discontinuity ناپیوستگی تدریجی

H

hedging action اقدام پیشگیرانه
hindsight گذشته‌نگاری
hindsight bias سوگیری گذشته‌نگارانه
historicism تاریخ‌گرایی
holism کل‌گرایی
horizon scanning افق‌پویی

I

ideology ایدئولوژی
IL → information literacy
illusion of control تسلط‌پنداری
illusory correlation همبستگی‌پنداری
imaginative individuals
→ remarkable people

imaging futures
→ futures imagery

inductive scenario فرانامه استقرایی

information age عصر اطلاعات

information analysis تحلیل اطلاعات

information artifact اطلاع‌افزار
syn. information ware, infoware

information asymmetry

نامتقارنی اطلاعاتی

information bias سوگیری اطلاعات

information filtering

پالایش اطلاعات

information infrastructure

زیرساخت اطلاعاتی

syn. infostructure

information literacy سواد اطلاعاتی
abbr. IL

syn. information skills

information network شبکه اطلاعات

information privacy حریم اطلاعاتی
syn. data privacy,

privacy of information

information retrieval

abbr. IR بازیابی اطلاعاتی

information skills

→ information literacy

information society جامعه اطلاعاتی
abbr. InSoc

information universe

جهان اطلاعاتی

explorative method	روش اکتشافی	future landscape	منظر آینده
exploratory scenario		syn. landscape	
	فرانامه اکتشافی	future mapping	آینده‌نگاشت ^۱
extended present	زمان حال گسترده		نقشه آینده
	حال گسترده	futures ¹	آینده‌ها
external scenario	فرانامه برونی	Futures ² → Futures studies	
syn. outward scenario		futurescan	آینده‌پویی
		syn. futurescanning	
F		futurescanning → futurescan	
		futures fields → Futures studies	
		futures imagery	
faint signal → weak signal			تصویرسازی آینده‌ها
FAR	بی‌کا	syn. imaging futures	
fatalism	تقدیرگرایی	futures map	
field anomaly relaxation method		→ map of the future	
	روش بی‌هنجارکاهی	futures research	
fitness landscape	منظر برآزش	→ Futures studies	
focusing effec	اثر تمرکزی	Futures studies	آینده‌پژوهی
	اثر کانونشی	syn. Futures ² , futures fields,	
forecasting	پیش‌نگری	futures research, foresight	
foresight ¹ → Futures studies		futures thinker	آینده‌اندیش
foresight ²	آینده‌نگاری	futures thinking	آینده‌اندیشی
foresight practitioner		futures wheel	روش حلقه آینده‌ها
→ futurist		Futures workshop	
forward bias	سوگیری پیش‌بر		کارگاه آینده‌پژوهی
forward scenario	فرانامه پیشرو	futuring	آینده‌ورزی
fractal	برخال	futurism	آینده‌گرایی
framing effect	اثر چارچوب‌بندی	futurist	آینده‌پژوه
future discounting	فروپنداری آینده	syn. foresight practitioner	
syn. discounting the future		futuristic	آینده‌پژوهانه
future history	تاریخ آینده		

discontinuity	ناپیوستگی	elitist	نخبه‌گرا
discounting the future		emergence	نوآیندی
→ future discounting		syn. emergent phenomenon	
dissipative phenomenon		emergent phenomenon	
→ dissipative system		→ emergence	
dissipative system	سامانهٔ اتلافی	emerging issue	موضوع نوآیند
syn. dissipative phenomenon		syn. potential issue	
distinction bias	سوگیری تمایزی	emerging issues analysis	
divergence mapping	نگاشت واگرا		تحلیل موضوع‌های نوآیند
division of labour	تقسیم کار	empowerment	توان‌یابی
dominance	سلطه	environmental scanning	
syn. domination			پوشش محیط
domination → dominance		envisioned future	آیندهٔ ترسیمی
driver	پیشران	event	رویداد
syn. driving force		event-based scenario	
driving force → driver			فرانامهٔ رویدادبنیاد
dynamic(al) system	سامانهٔ پویا	event sequence analysis	
dynamic uncertainty			تحلیل توالی رویدادها
	عدم قطعیت پویا	expectation bias	
dystopia	ویران‌شهر		سوگیری چشم‌داشتی
dystopian scenario		syn. experimenter's bias	
	فرانامهٔ ویران‌شهری	experimenter's bias	
		→ expectation bias	
		expert-based method	
			روش خبره‌بنیاد
edge of chaos	لبهٔ آشوب	expert panel	هم‌اندیشی خبرگان
elite	نخبگان	expert pool	جرگهٔ خبرگان
elitism	نخبه‌گرایی	explicit knowledge	دانش صریح

complexity	پیچیدگی	co-word analysis	تحلیل هم‌واژگی
complexity modeling	مدل‌سازی پیچیدگی	critical futures studies	آینده‌پژوهی نقادانه
		abbr. CFS	
complex system	سامانه پیچیده	criticality	بحرانمندی
complicated system	سامانه پیچیده‌نما	critical point	نقطه بحرانی
		critical theory	نظریه انتقادی
confirmation bias	سوگیری تأییدی	critical uncertainty	عدم قطعیت بحرانی
congruence bias	سوگیری هم‌نهشتی	cross-cutting panel	هم‌اندیشی میان‌حوزه‌ای
conjecture	گمانه‌زنی	cross impact analysis	تحلیل تأثیر متقابل
conjunction fallacy	دژانگاری عطفی	cross-impact matrix	ماتریس تأثیر متقابل
co-nomination/ conomination	همتاگزینی	cybermetrics	رایاسنجی
syn. snow-balling			
consensus	اجماع		
consensus building	اجماع‌رسانی		
constructivism	برساخت‌گرایی		
content analysis	تحلیل محتوا		
		D	
syn. textual analysis			
context analysis	تحلیل بافت	data privacy	فرانامه قیاسی
contrasting scenarios	فرانامه‌های متباین	→ information privacy	
		deductive scenario	فرانامه قیاسی
core ideology	مرام محوری	deep uncertainty	عدم قطعیت عمیق
core values	ارزش‌های محوری	Delphi method	روش دلفی
counterfactual reasoning	استدلال خلاف‌آمدی	dependency on initial conditions	
counterfactual thinking	تفکر خلاف‌آمدی	→ sensitivity on initial conditions	
		descriptive scenario	فرانامه توصیفی
counter-intuitive	خلاف شهود		
counterscenario	پادفرانامه	desirable future	آینده دلخواه
syn. antiscenario			

backward scenario فرانامهٔ پسرو

bandwagon bias سوگیری قافله‌وار

bargaining theory نظریهٔ چانه‌زنی

base rate fallacy

دُرانگاری شواهدگریز

syn. base rate neglect

base rate neglect

→ base rate fallacy

base scenario فرانامهٔ پایه

bellwether پیشاهنگ

best-case scenario

فرانامهٔ بهترین حالت

BHAG هدف ب.م.ب.

bibliometrics کتاب‌سنجی

syn. statistical bibliography

big-hairy-audacious goal

هدف بزرگ و مهیج و بی‌باکانه

boundary spanner مرزگستر

boundary spanning مرزگستری

bounded rationality عقلانیت محدود

breakthrough خط‌شکنی

business idea بُن‌پندار

butterfly effect اثر پروانه‌ای

C

CAS ساپسا

causal analysis تحلیل علّی

causal attribution اسناد علّی

causal layered analysis

abbr. CLA تحلیل علّی لایه‌ای

causal model مدل علّی

CFS → critical futures studies

change agent عامل تغییر

change cycle چرخهٔ تغییر

syn. transformative cycle,

T-cycle

chaos آشوب

chaos theory نظریهٔ منطق آشوب

citation analysis تحلیل استنادی

citation based method

روش استنادبنیاد

citizen juries → citizen panel

citizen panel هم‌اندیشی شهروندان

syn. citizen juries

CLA → causal layered analysis

classical realism واقع‌گرایی کلاسیک

co-author analysis تحلیل هم‌تألیفی

co-citation analysis

تحلیل هم‌استنادی

co-citation map نگاشت هم‌استنادی

codified knowledge دانش مدون

coevolution هم‌تکاملی

common vision

→ shared vision

competitor scenarios

فرانامه‌های رقیب

complex adaptive system

سامانهٔ پیچیدهٔ سازگار

A	anticipation پیش‌انگاری
	anticipatory action learning
AAL	abbr. AAL یادگیری کنشی پیش‌انگاشتی
→ anticipatory action	anticipatory scenario
learning	فرانامه پیش‌انگاشتی
ABP	antiscenario
abrupt discontinuity	→ counterscenario
	aspirational scenario
action learning	فرانامه آرزومندانه
action research	assumption-based planning
adaptive system	برنامه‌ریزی فرض‌بنیاد
AHP	assumption surfacing
→ analytical hierarchy	رونمایی فرض
process	autonomic system
allohistory	سامانه خودفرمان
alternative futures	autopoiesis
alternative history	خودنوگری
analytical hierarchy process	availability bias سوگیری دسترس‌نکر
فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی،	B
abbr. AHP	
anchoring bias	backcasting
سوگیری لنگری	پس‌نگری

فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی

A Collection of Futures Studies

**extracted from
Dictionary of Approved
Terms by the Academy of
Persian Language and Literature**

2010-2016

Terminology Department